

סימן כת

שינוי צדקה

כבר קיבלו כר' וכן בירושלמי שם ופ"ז דפסחים אענין דשטיין הוו במגדל צבעים אתון ושאלון לר"ח חבירוון דרבנן מהו מינבד בחון עבודה אל מכין שנחגא אבותיהם באיסור אל תשנו מנהג אבותיהם נהדי נפש כר', בני מישא כר' אתון שאלון לרב' אל' אבותינו נהגו שלא לפרק בית הגודל אמו מהו אנו, אל' מכין שנחגא בהן אבותיהם באיסור אל תשנו מנהג אבותיהם נהדי נפש. וכן כל זה אסור לנו משום נדר..." וא"כ ה"ה כאן כיון שנחגאו לתת לעני זה בקביעות הרוי זה לנדר ויש לחלק זאת לשני חלקיים, ראשית נתינת הצדקה בקביעות ודבר שני נתינה דוקא לעני זה.

ב. וכן ניתן להוכיח מהשו"ע (י"ד סי' רנה סי' ב): "אמר ליתן לחבירו מותנה אם הוא עני, הרוי לנדר לצדקה ואסור לחזור בו". ונראה שאין המדבר דוקא בנדר מפורש, אלא האומר ליתן היינו שכוכונתו ליתן, וכש"כ אם התנהג כך בצורה קבועה מחשבתו ניכרת מתוך מעשייו, ולכן הרוי זה לנדר לתת הצדקה לפולוני העני והוא חייב לתת הצדקה ולענין זה ואינו יכול להפסיק מהתניתו ולשנות ממון זה לעני אחר, אלא אם בשתחילה תת אמר במפורש 'בלא נדר'.

וכ"כ בש"ת שאלת יעבע (ח"א סי' י) לגבי נתינת מעשר כספים: "אבל אם נהג כן מעצמו פ"א (=פעם אחת) כבר ננשנה נדר ואינו יכול להפקידו, ואפי' מהתורת מנהג האב היכא אלא משום לנדר כמו"ש בפ"ד דפסחים אל'

שאלות

אדם רגיל להניח ממון כל יום לצדקה ונוטנו בקביעות לעני מסויים כפעם בשבוע. העני לא הגיע כבר כמה חודשים. מה יעשה אותו אדם בסוף שאסף ומה יעשה להבא?

תשובות

א. נראה שלנתינת הממון לעני זה בקביעות יש גדר של לנدر לצדקה, ולא יהיה דין הנtinyה הקבועה פחות מכל מעשה טוב שאדם נהג בקביעות שנחשב לקבלת עלייו וננדרא. כך פסק בטור (י"ד סי' ריד): "דברים המותרים ואחרים היודעים שהם מותרים ונוהגים בהם איסור הרוי כאילו קבלום עליהם לנדר ואסור להתרים להם. הלכך מי שנחג שלא לאכול בשר או להתנוןות בזמן ידוע ושוב רצה לאכול בשר או שלא להתנוןות באותו הזמן צריך התרה ופתחה בחריטה שמתחרט שנחג בו לשם נדר. אבל דברים המותרים ואחרים נוהגים בו איסור מוחמת טנוות שסוברין שכן אסורין לא הרוי כאילו קבלום בנדר".

וכן בש"ע (או"ח סי' תקנא ס"ט): "יש נהגים שלא לאכול בשר ושלא לשעתין אין בשבת זו; (ומותר בחומץ של יין); (אגודה ומהר"ל)".

ובביאור הגר"א (שם): "ומותר. דין אסור לא משום לנדר כמו"ש בפ"ד דפסחים אל'

1. הערת הרה"ג אביגדור נבנצל רב העיר העתיקה – ירושלים: אין זה נדר.

לחיזיבו לחזור על הפתוחים כדי שיקיים נדרו לצדקה.

ד. בש"ת רב פעלים (ח"א י"ד סי' מד) דין האם מתירים נדרי צדקה ז"ל:

"ומאוחר דברי התורה בשביב החזוב שחל עליון, ובפרט שהוא תחילה במנהג הזה דהאל התהיל ליטון, נראה דאין להתייר לו לכתחילה, מאוחר דלפי דבריו עתה יש לו יכולת ליתון כמי מנהגנו, וידוע מ"ש מrown ז"ל בס"ר ג"ע טעניף ג' דנדרי הקדש מצוה לקיימים, ולא ישאל עליהם אלא מדווק נ"ש, ועיין לכמה"ג סי' רנ"ז הגה"ט אות ז', דה"ה לנדרי צדקה, והבואר מהרՃ"ז ז"ל דהחותמו חיבר נידוי, ועיין פתחי תשובה סי' רנ"ז סק"ג, כן נראה לנוור לאכורה.

"מייהו נראה דיש לחלק ולומר, הא דאמרו שאין נשאלין על נדרי הקדש או צדקה אלא מותוך הדחג, היוינו בשואל על מה שנתקהיב בו כבר מכח הנדר, כגון שנתקהיב מחמת שהקדיש ונדרב לחתת כר"כ, דהוא חייב ליתן מחמת נדרו, אין להפסיק להקדש או לעניין מכך הנדר, אבל כר"כ מותן הדחג, אבל לפניו בתורה אלא מותן הדחג, והוא בנהון השאלת שמי, דהנודר פרען על ימים שענברון, וגם מכאן ולהבא נמי רוצה ליטון, ורק מותחרט על אשר שם הדבר עליו בחזוב נדר ומנהג, רוצה שיתירו לו כדי שלא יהיה נתון מכאן ולהבא מכח הנדר או מכח מנוג, ד"ל כל כהאי גוננא מתירין לו, ומוצה קעבדי להסיר מעליו חיבר הנדר, כי אפלו בדבר מצוה לאו שפיר עביד להכניס עצמות בחזוב הנדר והרי הם יכולים לעשות לו פתח וחרטה דהיוינו שהחרטה הוא נ"י הפתוח שמותחרט מה שניגן כן בתורת נדר, ולא שהוא ח"ז' תוהא על הרארשנות, וכמ"ש הרב חכמת אדם בנדרי צדקה אם בגל שירד מנכסיו או במקרה דילן שהעני לא בא ליטול אף הרՃ"ז יסכים שמצוה להתייר לו נדרו ולא

דנהוג במנשך כספים לעולם, מתחייב ממשום אל תטרוש).

ג. אלא שצורך לדון האם מותר להתייר נדרי צדקה.

בש"ת הרՃ"ז (ח"ד סי' קלד) עסק בשאלת דומה לשאלתנו (יעירוי דבריו הובאו בפ"ת סי' רנ"ח ס"ק ח): "שאלה שאלת מני אודען דעתך בראובן שאמר לשמעון העני אתן לך צדקה כך וכך אם יכול לחזור בו ואת"ל אין יכול לחזור אם יכול לאלאת עלי נדרי ואת"ל אין יכול לישאל אם יכול לומר לעני ואחר אני רוצה ליתן.

"תשובה: לדעת הררש"א ז"ל לא תבעו לך" דודאי יכול לחזור בו דכתיבديد עניים CID הדיות וצריך לסתות באחד מדרכי הקניין ואם לא קונה יוכל לחזור. אבל כבר כתבתי בתשובה אחרת כי אין סברתו זו מחוורת דאמירה לגביה כמסירה להדיות וכל גאנוי עולם ראשונים ואחרונים תלוקים עליו בה הילך הדבר ברור שאין יכול לחזור".

הinyo, לשאלתו הראשונה הוא עונה שחוורה בעלמא מדבריו אינה מועילה.

וממשיך: "ולענין אם יכול להשאל על נדרו הדבר ברור שאם נשאל והתייר לו שהוא מותר דלא עדייף מכל קונותות והקדשות ונדרים ונדרבות. אבל חכם המתיר לו נדרו חייב נדי וכן כתבו בהדייא המפרשים וטעמא מפני שמופסיד את העניינים ומ"ת הנדר הותר".

כלומר, התורת נדרים ודאי מועילה, אלא שמצדד שאסור להתייר לו נדרו מפני נדי' שכטב הוא בהפלגה כדי להגדיל חטאנו. אולם במקרה שאינו יכול לעמוד בנדרי צדקה אם בגל שירד מנכסיו או במקרה דילן שהעני לא בא ליטול אף הרՃ"ז יסכים שמצוה להתייר לו נדרו ולא

חובל נחלתו

שבוען, וכן באפיה ענד שירוה אפיה אחורת. והנה ידוע סברת הגאון מהר"ש סרלו"ז ז"ל, דס"ל בנorder ליטען כל שעדרין לא הגיע הומן ולא חל הנדר, יכול לחזור בו אפלו' בלא התורת חכם, דאתי דבר וxebט דיבור, וכמו"ש דבריו הרב מהר"ם בן חביב ז"ל בתשובתו שהרבאה בספר גינט וודדים י"ד כל' ב' סי' ב' דף ק"י ע"א, והביא שם ראייה לדברי מהר"ש הנז' מדבר הרשב"א, באומר הרוי זו נולגה לאחר שלושים יום, דייכו לחזור בו מטעם דאתי דבר וxebט דבר ע"ש, ועיין להרב שדה הארץ ח"ג ביו"ד סי' ט' שהביא בשם אחוריים גדולים שהרו הלהכה למנשה כסברה זו ע"ש. וא"כ השתה לפוי סבורה זו ובנ"ד שחזר בו קודם שיגיע השבועון וקיים אפיה האחורה, אפלו' התרה אוינו צרייך, ועל כן אם רוצה שיתירו לו כדי לצאת י"ח החזוקים נעל סבורה זו דמהרש"ם, הא ודאי דיקולים להתרי.

"וונוד איזא טגעמא אחורייא דיקולים להתרי בגין', משום דחוינן באמת שרצונו ליטען גם מכאן ולהבא כמנהגו הטוב, ורק חוץ בהתרה כדי להנצל מוחיב הנדר, וטענו ונימוקו נעמו משום דארוז'ל המקיימו כאלו בנה בומה, וכיון דחוינן שהוא מתחסד עם קומו סמכוין והואימנותא דידייה ואמרין חזקה ודאי שינומוד בדעתו זה ויתען מכאן ולהבא כמנהגו, וליכא הפסד לעניינים, ואם היהה ח"ז מוכרא העזוב מנהגו משום דיקירה לו מקרה של לא יהיה ספק בידו ליטען כל כהא בלא"ה יכולים להתרי דהרי מותק הדחג דאמרים נדרי מצוה וצדקה נשאלין לכתהילה מותק הדחג, ואנ"ג ذקי"ל אין מתרין נדר עד שייחול, הא כבר העלה הרב בית יודזה ח"ב סי' צ"ז, דזה לא אתרmor אלא בנדר גמור, אבל בנדר של מנהגו דין נזק בענברו, הנה בשבייל להבא אין הנדר חל אלא עד שיגיע שבוען אחר כי נדרו לחת בכל

הראשונות יאמר שמתחרט מעיקרא על שקיבג עליו בלשון נדר, אלא שהיה לו לעומת זאת המצוה بلا קבלת נדר וכן בנסיבות התרת נדרים שונים לנושות בערב ר"ה עכ"ל ע"ש. נעל כן נראה, מאחר שבהתורה זה אין כונתו להפסיק לעניינים, לא במה שעובד וגם לא מכאן ולהבא, ורק רוצה לנושות המצוה بلا קבלת נדר, דיקולים להתרי לו בזה לכתהלה ומזכזה קעבדי בזה.

"וראווי להרב מחנה אפרים ז"ל בהלכות נדרים סי' ט"ז, שכטב מי שנדר להתננות כר"כ, ואחר שהתננה מוצמת נתרחשת על השאר, אבל על מה שהתננה אין מתחרט, אי מהני חורתה כה"ג שאומר הריני מתחרט על מה שקבלתי אותו בלשון נדר, אבל על מה שהתננה מקודם איינו מתחרט, כדי שלא יפסיק אותן התננות, וכטב שנראה מותק דברי הר"ן ז"ל כהאי גונא לא מהני החורתה וכו' ע"ש. ועיין עוד להרב הנז' בה צדקה סי' ה' ועיין להרב מהר"ע מפאנו ז"ל סי' ס"ב, שכטב בשם מהר"ב דנדורי הקדש אין מתרין ע"י חורתה, דהרי כתוואה על דבר מצוה ע"ש. ואן לית לנו למייחס מכל זה, שכבר פסק מון ז"ל בש"ע י"ד סי' ר"ד סעיף א' ו"ב, צרייך התרה ופתח בחורתה שנגא לנו לשם נדר, הרי דמותני החורתה בכה"ג, ומתרין לכתהילה בהכי. וראייתי להגאון יד שאל ז"ל בס' ר"ד סוף סק"א, שכטב אשתיימי מהריב מחנה אפרים דברי הש"ע דסי' ר"ד הנז'.

"ואם תאמור אנ"ג דליך הפסד לעניינים בהתרה זו על העבר, אכתי יש הפסד מכאן ולהבא, דאפשר אחר שיתירו לו יניזוב מנהגו למזרי ולא יטע עוד, זה איינו מתרי טעמי, חדא כיון דעתך בשעת ההתרה בעבור ימים שענברו, הנה בשבייל להבא אין הנדר חל אלא עד שיגיע שבוען אחר כי נדרו לחת בכל

צדקה לכתחילה אין נשאלים נלירים אלא מודחץ או דמשום דקאי על הבא לחזור לנו כתוב שלא יוכל לחזור א"כ נשאל כבר וה"ה דלבתחדלה מתיירם לו. ונמוד נ"ל דלא כתוב הרدب"ז כן ורק בנדר ממש אך לא בנהג מנוג בענמא ולא החזיא נדר מפир.

ועולה שאף לרدب"ז במקורה דילן יתирו את נדרו מכאן והבא בפתח ולא בחרטה.

וכך כתוב הלבוש (ו"ד סי' רכח סמ"ב): "מי שנדר להתענות או לתת דבר לצדקה יש לו התורה על ידי פתח וחורתה שמתיירם לו, ואין צורך להתענות ולא לתת הצדקה, אפיו נדרה ברבים אלא שלא נדר ענ דעת רבתם, והוא שלא בא את הצדקה ליד הגבאי, ואפיו נתן קצת מהה שנדר יכול לישאל על השאר".

ה. ובשות' שואל ונשאל (שם) זו בענין מי שהתחיל לנוהג מעשר כספים בראשם בפנקס שכטב עליו בלי נדר ועתה מתחרט על כך ובא להתיר ע"י שלשה.

וכتب הגרא"מ כלפון: "הנה עיקר מה שיש להסתפק זהה נחلك לסוגים אלו: א) אויל לא מהニア אמרתו וכיון דנהג לנשות מצוה הגם שלא החזיא זה בתורת נדר מפир היו בנדר ואמרתו בלא נדר לא מהニア היה רק אם בכל פעם ופעם אומר בלא נדר או גם אם יאמר בכל פעם לא מהニア וצריך לנשות תנאי תחיליה ב) אויל באיזה פעם קיבל עליו בנדר והחזיא זה בשפטיו וחוור בו מהה שאמור בלא נדר ולאו אדעתה (ג) גם אם אמר דין כאן נדר מ"מ הוא עושה ואינו יכול לבטל וגם אין מותירין לו זה דומיא נדר שחוק וסיג לדבר מצוה וכיוצא (ד) אם מה שמחוויב ע"י חשבונו יכולם להתיר לו או חייב לשלם".

והביא דברי השולחן ערוך (ו"ד סי' ריד ס"א): "לפיכך הרוצה לנוהג בקצת דבריהם המותרים, לטייג ופרישות, יאמור בתחלת

ע"ש, ונ"ד דמי לנידון הרב בית יודזה הנז, וכל הצדדין שצדד בנידון דידיה איתנהו הכא בנ"ד".

וא"כ אף בשאלת שלפנינו שברצוננו היה ממשיך ונוטן אפיו בנדר לאותו עני, אלא שהוא עני לא בא ליטול את שלו, ודאי שיכל להתיר את נדרו ולהפסיק למתאותו עני.

וכ"כ בתשובה שואל ונשאל (ח"א י"ד סי' קפה) בתוך דבריו: "עוד נ"ל דלא כתוב הרدب"ז רק بما שהוא עשיר ואם יתירו לו יפסידו הענינים, אבל בנ"ד דהוא עצמו דחוק לפונסתו ודאי דפונסתו הוא ופונסתו איש ביתו קודמת לכל ובכה"ג מתיירם לו לכתחילה (וכ"ג מדברי מ"ן סי' ר"ג ס"ג עני להרש"מ ח"ב סי' ק"ד) וכן מוכח מדברי הרשב"ץ ח"ב סי' קל"א שכטב דכה"ג מותירם לו ולא חטא זהה מושם הפסד ענינים כלל, שם דבכה"ג אין לחוש וצריך ליחלק כדאמון דבכה"ג גם הרدب"ז מודה או דהרבש"ץ פlige אהרדב"ז וא"כ נקיין כהרשב"ץ חדא דספיקא דרבנן הוא ולוקלא ותו דהרבש"ץ קשיש מהרדב"ז טובא [לא רק קשיש אלא קדם לו כמאה שנה. נאמ"ל] וכ"כ י"ל דמס הרدب"ז אלו ראה דבריו הדר ביה וכ"ג מדברי ה' רב פעלים סי' מ"ה שלא נסתפק בנדונו מכח דבריו הרدب"ז בפנקס גם נ"ל דבנ"ד שאמר בלי נדר וכמ"ש בפנקס גם הרدب"ז מודה דלא יש זהה שום חזש אם מותירין לו לכתחילה כיון אדעתה דהכי הוא עושה וכאמור ובפרט לפמ"ש דגם התורה א"ץ רק יותר שאת הזכרנו הדרה ודאי דמודה הרدب"ז. עוד נ"ל דמן ז"ל לא ס"ל הא הרدب"ז מدلיא כתוב זה והגמ' דנקית לה א"כ נשאל לחכם דמשמע כאלו מורי בדיינבד נראה דנקית כאן רק ממש נדרו

חבל נחלתו

ודאי אויכא לאסתפקיד אם קנה רашון או לא. וכבר ראייתי מי שכותב שלא קנה רашון ויכול ליתנו לנוין אחר וראייתו מהא דאמרין בערךין האומר סלע זה צדקה עד שלא באת לידי גבאי יכול לשנותה. ואני אומר דאין מכאן ראייה כלל דשאני הטע שאמור סלע זה צדקה סתם אז יכול לשנותה, אבל בזדון דידן שאמור אתן לך צדקה וזה אותו עני דאמירתו לו כמשמעותו וכיוון דאלו מסדר לו אינו יכול לשנותה באמירה לחוזך נמי אינו יכול לשנותה וכופין ליתן לו. אבל אם אמר אתן מהתנה לנוין אז יכול ליתן לכל עני שרשותה. ואפלו אם גמר בלבד ולא החזיא אינו רגיל לפסקון כמוון דס"ל דחייב ליתן וקרוא כתיב כל נדייב לב עלות. ומכל מקום מודה אני שאין כופין אותו על כהה".

וכן הגר"מ קלפון בסוף תשובה הראשונה בש"ת שואל ונשאל כתוב בענין מי שנשאל על מעשר כספים: "וומ"מ ליתר שאת נ"ל דמה שנתחייב בו עפ"י החשבון יוציארו על בניו ובנותיו הגדולים משש אם יש לו דמנשך גופיה יכול להוציאו בה כיוון דאיתן חייב בפרנסתם מדינא וכמ"ש בתשובות הר' בית דין של שלמה ונdfs תוענה בני אברהム ודברי שמואל נ"ש או יוציאנו על יד על יד לנניים אם אין לו גדולים או גדלותן כנו' או לנצמו ואם אין לו ונני הואר. ועל העתיד מתרירים לו לכתווילה וכנדון התשב"ץ ח"ב סי' גיל"א וה' רב פנלים וכאמור".

מסקנה

על מנהגו בנתינת צדקה לעני מסויים ישאל לפני חכם ויתיר לו נדרו, ואם ממשיך ונוטן לעניים אחרים יאמר: "בלי

הנהגתו שאינו מקבל נליין כן בנדר, וגם יאמר שאין בדעתו לנוהג כן אלא בפנעם ההוא או בפעמים שירצה, ולא לעולם". וכן אם אמרתו ללא התנהה שאין מתכוון רק לפעם זו מועילה וכתייה האם היא כאמור. ומסיק שאמרתו הראשונה בלי נדר מועילה.

ובתשובה נוספת בש"ת שואל ונשאל (ח"ב י"ד סי' קמד) כתוב: "נשאלו מהזהה"ש הדזה"ם והרכ' כמה"ר ר' דוד הכהן ר"ו במי שנגה ימים ושנים לתת שלשה פרוטות לצדקה ומצד הדוחק לא היה ביכולתו להמשיך וכבר נהג לחתת רק פרוטה אחת אם מתוירם לו. תשובה כבר כתוב ה' ישיב משה ז"ל ח"ב סי' ק"ד בדומה להזה דמדוחק מותר לנשות לו התרה וא"כ בנ"ד שאין כאן נדר רק מונגת בעלהם ויש ספק אם אמר בל"ן ודאי דמותירין לו בין נל מה שענבר ובטל בין נל העתיד ויתן הצדקה כפי רצונו".

עליה מדברינו עד עתה שמעשו שבוע אחר שבוע בנתינה לאותו עני נחשיים נדר, וכיון שכן אם חושב שאין טעם בהמשכת הפרשת הממון לאותו עני (שלא מגיע), צריך להתריר את נדרו מכאן ולהבא. וונראה שאם הניח את הממון לעני זה זמן מה ולא הגיע — מותר לשנותו מעני זה לאחר, אולם רק ע"י שניאל על נדרו. והטעם כאמור בש"ע (י"ד סי' רנה סי') "הנודר הצדקה אינו יכול לחוזר בו, אלא א"כ נשאל לחכם והתריר לו. ואם הגיע ליד הגבי, אינו יכול להשאל נליין".

ובשאלה לפנינו הנודר הוא גם הגבי ולכן כיוון שהתנה לעני מסויים אינו יכול לשנות שהממון הגיע ליד גבאי. וכן כתוב הרדב"ז (שם) בסיום תשובה זו: "אם אומר יבוא פלוני עני ואthin לו בהא

חבל נחלתו

נדר". ולגביו המועות שנותרו מהפרשתו לשם ויתנים לעני אחר.² ואותו עני ישאל עליהם מנתינה לאותו עני

סימן ל

חייב מעשר כספי פיצויי מגורשי גוש קטיף

נעשור בשביבל שחתנש. ר' יוחנן אשכחזי¹ לטעגא דר' שמונע בן לקיש אמר ל' אימא לי פסוקך אמר ל' נשר תענשר אל' ר' מ"ד נשר תענשר אמר לו נשר בשביבל שחתנש ר' אל' ומוי שרי לנסויי קוב"ה והכת"י לא תנשו את ה' אלקיכם אל' הכי א"ר אורשעיא חז"ז מוז שנאי הביאו את כל המנשרש אל בית האוצר כ' ובחנו נא בזאת אמר ה' צבאות אם לא אפתח לכם ארבות השמים והיריקותי לכט ברכה עד בל' די מאי עד בל' די, אמר רמי בר חמא אמר רב עד שיבלו שפטותיכ' מלומר די. לדענו שמצוה לאדם לנשר את דרכו מץ למייד את תבאותך מאי כל הרבהות רבית ופרקמיטיא וכל שאר זוחמים מןין תיל' את כל דרכו מץ למייד את תבאותך מאי כל הרבהות רבית ופרקמיטיא וכל דבר שמורייך בו".

בספריו שלפניו מדרש זה אינו נמצא, אם כי מופיע במרדי (הגחות בבא בתרא פ"א סי' תרינט).

וכן נאמר במדרש תנחותם (ראה סי' יח): "נשר תענשר נשר בשביבל שחתנש, נשר כדי שלא מתחסר, רמז למפרשי ימים להפריש אחד מן נשרה לנעמלי תורה". ומובא בתשב"ץ (ח"א סי' קמד).

וכן באז"ז (ח"א הל' צדקה סי' יג) כתוב: "בפ"ק דתעניית א"ר יוחנן מ"ד נשר תענשר

שאלת

האם צריכים להפריש מעשר כספי
מכסי הפיקויים המתקבלים על הגירוש
מגושש קטיף?

תשובה

א. נכתב בתוספות (תענית ט ע"א): "הכי איתא בספרי נשר תענשר את כל תבאות ורעץ היוצאת השדה שנה שנייה, אין לי אלא תבאות ורעץ שחיזיב במנשר רבית ופרקמיטיא וכל שאר זוחמים מןין תיל' את כל דרכו מץ למייד את תבאותך מאי כל הרבהות רבית ופרקמיטיא וכל דבר שמורייך בו".

בספריו שלפניו מדרש זה אינו נמצא, אם כי מופיע במרדי (הגחות בבא בתרא פ"א סי' תרינט).

וכן נאמר במדרש תנחותם (ראה סי' יח): "נשר תענשר נשר בשביבל שחתנש, נשר כדי שלא מתחסר, רמז למפרשי ימים להפריש אחד מן נשרה לנעמלי תורה". ומובא בתשב"ץ (ח"א סי' קמד).

וכן באז"ז (ח"א הל' צדקה סי' יג) כתוב:

2. הערת הרה"ג אביגדור נבנצל רב העיר העתיקה – ירושלים: אם יכול להתקשר לאותו עני, תקשר אליו ויבקשו ליקח המועות, או להודיעו שאינו נזכר עוד, או למחול עליהם.